AKTUALITY

SPOLEČNOSTI PRO CÍRKEVNÍ PRÁVO

PRAHA – BRNO – OLOMOUC

č. 10/2019/1 **10. ročník** **29. září 2019**

Mše svatá na zahájení nového akademického roku v Praze

Studenti, učitelé i zaměstnanci všech pražských vysokých škol jsou zváni na votivní mši svatou k Duchu svatému u příležitosti zahájení akademického roku v kostele akademické farnosti u Nejsvětějšího Salvátora **v úterý 1. října 2019 v 18:00**. Po mši následuje neformální setkání na nově otevřeném Studentském nádvoří Klementina. Setkání hudebně doprovodí skupina Mantaban.

Výuka církevního práva na pražské právnické fakultě v letošním zimním semestru

Maximální obsazení: 200 studentů.
Zatím se přihlásilo 160 studentů.

Maximální obsazení: 200 studentů.
Zatím se přihlásilo 75 studentů.

Náboženská svoboda v evropském kontextu
Pátek
8:00

Povinně volitelný předmět v zimním semestru.
Přednáší dr. Kříž v místnosti 225.

Maximální obsazení: 40 studentů.
Zatím se přihlásilo 20 studentů.

Vědecký seminář z církevního a konfesního práva
Liché úterý
12:00

Věděcký seminář vedou prof. Tretera a doc. Horák v místnosti 348.

Maximální obsazení: 15 studentů.
Zatím se přihlásilo 5 studentů.

Vědecký seminář Právo a Bible
Sudé úterý
12:00

Věděcký seminář vedou prof. Tretera a doc. Horák v místnosti 348.

Maximální obsazení: 15 studentů.
Zatím se přihlásilo 12 studentů.

Právní systémy zemí Blízkého východu a Afriky
Pátek
10:00

Volitelný předmět v zimním semestru.
Přednáší prof. Tretera a doc. Horák v místnosti 300.

Maximální obsazení: 200 studentů.
Zatím se přihlásilo 37 studentů.
Součástí jsou dějiny práva starého Izraele a islámské právo.

Výuka začíná 7. října 2019 a končí 20. prosince 2019.
Vyzýváme další studenty, aby se přihlásili na dosud volná místa!
Těšíme se na Vás.

IV. symposium kanonického práva, Vranov u Brna, září 2019

Ve dnech 8. až 11. září 2019 se po dvou letech uskutečnilo v Duchovním centru svatého Františka z Pauly ve Vranově u Brna tradičně plánované IV. symposium kanonického práva, které organizuje Akademie kanonického práva v Brně. Záštitu nad symposiem převzal Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle, diecézní biskup brněnský.

V neděli 8. září 2019 s úvodní zdravicí vystoupil Mons. Mgr. Karel Orlita, JU.D., soudní vikář brněnské diecéze a prezident Akademie kanonického práva v Brně. Ve svém vystoupení představil hlavní téma celého symposia: **neschopnost rozvážit a převzít a naplnit manželské závazky** (kán. 1095). Řekl: „Propadneme-li pokušení práva bez víry, psychologie bez křesťanské antropologie, riskujeme znesvěcení pravdy o manželství a zprofanování svátosti manželství. Mějme tyto principy na mysli v rámci našich přednášek a úvah během celého symposia."

Po úvodní zdravici se ujal slova advokát Římské roty Marek Ondrej s tématem *Dějinné prvky ohledně formulace kán. 1095 CIC a jeho systematická diferenciace*.

V pondělí 9. září 2019 vystoupil se svou přednáškou Mons. Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru, sekretář Papežské rady pro legislativní texty, a to na téma *Aplikační zkušenost plynoucí z motu proprio Mitis iudex podle Papežské rady pro legislativní texty a perspektivy reformy manželského práva*. Seznámil nás s kontextem vzniku motu proprio Mitis iudex Dominus Iesus a s úlohou diecézního biskupa ve světle tohoto motu proprio.

Prof. Paolo Bianchi přednáší na sympoziu ve Vranově u Brna. Za předsednickým stolem Mons. Karel Orlita, Mons. Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru a P. Radim Josef Jančář OCarm.

Foto Akademie kanonického práva, Brno

Mons. Paolo Bianchi, profesor Papežské Gregoriánské univerzity v Římě, předseda lombardského církevního soudu, vystoupil se svou přednáškou *Nezpůsobilost převzít manželské povinnosti a její příčina: anomálie ve smyslu klinickém a kanonickém, závažnost anomálie.* Zdůraznil, že je zapotřebí mít stále na paměti respekt vůči křesťanskému antropologickému pohledu na člověka a ochraně přirozeného práva lidské osoby na manželství, jak potvrzuje kán. 1058.

Donatella Saroglia, rotální advokátka a stálá patronka lombardského církevního soudu, pronesla přednášku na téma *Vada rozvahy v úsudku jako nedostatek kritického hodnocení a vnitřní svobody se zaměřením na afektivní a psychologickou nezralost.* Celá přednáška pojednávala o pojmech nedostatek kritického hodnocení, nedostatek vnitřní svobody, citová nezralost a o příčinách či zdrojích důvodu neplatnosti. Tyto pojmy byly vysvětleny na základě nejnovějších rozsudků Římské roty.

Mons. Paolo Bianchi ve svém druhém příspěvku hovořil na téma *Podstatné povinnosti a charakteristiky nezpůsobilosti je přijmout (předešlost, trvalost, relativnost).* V úvodní části se přednášející věnoval skutečnosti, že z vlastnosti jednoty a nerozlučitelnosti není snadné odvodit povinnosti, které by mohly být předmětem neschopnosti. Následně se věnoval jednotlivým pojmům: předešlost, trvalost, relativnost.

Po každé přednášce bylo možné přednášejícím položit otázky a společně diskutovat na dané téma. Další prostor k neformální diskusi s přednášejícími byl během přestávek na kávu. Ve večerních hodinách byla v kostele Narození Panny Marie sloužena mše svatá, jejímž hlavním celebrantem byl Mons. Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru.

V úterý 10. září 2019 následovala přednáška na téma *Poruchy sexuality a neplatnost manželství,* kterou přednesl Francesco Catozzella, profesor Papežské Lateránské univerzity v Římě a advokát Římské roty. Ve svém projevu zdůraznil neschopnost uzavřít manželství a vynesl na světlo kritéria, která jsou vhodná pro posouzení vlivu různých psychosexuálních problémů na rovině kanonického manželství.

Prof. Cesare Maria Cornaggia, psychiatr při lombardském soudu, hovořil na téma *Vypracování psychologického/psychiatrického znaleckého posudku v kauzách neplatnosti manželství: základní body, kterým je dnes zapotřebí věnovat pozornost, zvláště v souvislosti s nezralostí.* Hlavním bodem celé přednášky bylo zodpovězení některých otázek, které si soudní znalci kladou v oblasti kanonického práva, když zpracovávají znalecký posudek pro záležitosti týkající se neplatnosti manželství. A to v dějinném období, kdy se nacházíme ve společenském, kulturním, výchovném i lingvistickém kontextu, radikálně odlišném od předchozího.

V odpolední části byli účastníci symposia rozděleni do několika skupin, z nichž se každá zamýšlela nad jedním praktickým příkladem. Tato praktická část vyvrcholila společnou diskusí nad závěry jednotlivých skupin.

Poté se všichni přednášející a účastníci symposia přesunuli na mariánské poutní místo ve Sloupě v Moravském krasu, kde v kostele Panny Marie Bolestné byla sloužena mše svatá, kterou celebroval diecézní biskup brněnský Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle. Následovala slavnostní večeře a společenský program, kdy měli účastníci symposia možnost neformálně diskutovat s přednášejícími a s ostatními kolegy.

Mše svatá pro účastníky konference v chrámu Panny Marie Bolestné ve Sloupě v Moravském krasu.
Foto Akademie kanonického práva, Brno

Ve středu 11. září 2019 zazněly dvě přednášky: Mons. Paweł Malecha, ochránce spravedlnosti Nejvyššího soudu Apoštolské signatury, hovořil na téma *Jurisprudence českých a slovenských soudů ve světle některých poznatků Apoštolské signatury plynoucí z každoročních relací*, a Mons. Mauro Bucciero, soudní vikář sardského interdiecézního soudu, na téma *Zákaz uzavřít nové manželství v případech nezpůsobilosti: jeho uložení a snětí*.

Letošní symposium bylo zakončeno mší svatou v kostele Narození Panny Marie ve Vranově u Brna, kterou celebroval Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup.

Symposia se zúčastnili pracovníci církevních soudů, biskupských kurií, ale také představení a členové kurií řeholních řádů a kongregací zejména z České republiky, Slovenska, Polska a Itálie.

Jaroslav Knichal

Mezinárodní konference *Spoutané církve*, Olomouc, září 2019

V Akualitách Společnosti pro církevní právo Praha–Brno–Olomouc č. 9/2019/2 ze dne 12. září 2019 jsme přinesli zprávu o zahájení třídenní olomoucké konference *Spoutané církve* včetně dvou snímků z tohoto zahájení. Dnes přinášíme kompletní zprávu z péra účastníka celé konference a další snímky.

Od úterý 10. září do čtvrtka 12. září 2019 se v Olomouci konala mezinárodní vědecká konference *Spoutané církve* zasvěcená pronásledování církví a věřících za komunistické

diktatury v letech 1948–1989. Společnými uspořadateli akce byly Státní oblastní archiv v Praze, Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (CMTF UPOL), Filosofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (FF UPOL) a pražské arcibiskupství. Do šesti přednáškových bloků se přihlásilo čtyřicet přednášejících, vesměs českých a slovenských odborníků v oborech obecné historie, právních dějin, konfesního práva, kanonického práva a archivnictví.

Záštitu nad konferencí převzali pražský arcibiskup Dominik kardinál Duka a olomoucký arcibiskup Mons. Jan Graubner. Konference byla pořádána u příležitosti výročí sedmdesáti let od přijetí dvou zákonů o církvích a náboženských společnostech v Československu, tzv. církevních zákonů, č. 217 a 218/1949 Sb. Proto bylo také ústředním tématem sledování vztahů církví a československého státu v letech 1948–1989, jejich počátky, utváření a vývoj. Stranou nezůstaly ani konsekvence těchto vztahů v současnosti.

Konference byla zahájena v úterý dopoledne v aule CMTF UPOL. Zasedání otevřela doc. Jitka Jonová z téže fakulty. Promluvili ředitel Státního oblastního archivu v Praze dr. Daniel Doležal, děkan CMTF UPOL P. prof. Peter Tavel OP a kardinál Dominik Duka OP, který přivítal JUDr. Tomáše Krause, tajemníka Federace židovských obcí v ČR. Úvodní přednášku pronesl doyen historiků CMTF UPOL, emeritní profesor *František X. Halas*, který shrnul problematiku vztahu církve a státu od vzniku samostatného Československa po současnost. Za organizátory vystoupila Mgr. Beata Kempná ze Státního oblastního archivu v Praze.

Ze zahájení konference Spoutané církve: zdravici pronáší Dominik kardinál Duka OP. Za ním za předsednickým stolem prof. František X. Halas. V první řadě zleva P. prof. Peter Tavel OP, JUDr. Tomáš Kraus a P. prof. Jiří Rajmund Tretera OP.

Foto Univerzita Palackého v Olomouci

Moderování prvního bloku příspěvků v úterý odpoledne se ujal doc. *Jaroslav Šebek* z Historického ústavu AV ČR v Praze. Nejprve P. prof. *Jiří Rajmund Tretera* OP proslovil přednášku o nové právní situaci věřících a církví v ČSR v letech 1948–1950. Poté doc. *Záboj Horák* promluvil na téma postihů církví, věřících a jejich dětí ve školství po roce 1948. Následoval příspěvek Mgr. *Petra Kopeckého* o aktivitě arcibiskupa Leopolda Prečana ve volebním roce 1946. Situaci kanovníků olomoucké kapituly instalovaných bez státního souhlasu popsala doc. *Jitka Jonová.* V závěrečném příspěvku prvního bloku pak popsal dr. *Martin Jindra* vliv státu na průběh V. řádného sněmu Církve československé.

Druhý blok, zaměřený zejména na vliv totality na sakrální prostředí, moderoval prof. *Martin Weis* z Teologické fakulty Jihočeské univerzity. Nejprve vystoupil Ing. arch. dr. *Jan Obrtlík* s problematikou sakrálních staveb, které se staly trvalou připomínkou komunistické perzekuce. Následoval dr. *Michal Sklenář* s příkladem nevysloveného důsledku tzv. církevních zákonů ve vývoji české sakrální architektury. Dr. *Jan Krško* referoval na téma změn ve vlastnictví katolických bohoslužebných míst již na počátku dvacátých let.

Lokální dějiny jako příklad globálních změn pak reprezentovaly příspěvky Mgr. *Radky Kinkorové* a Mgr. *Ludmily Novotné* o proměnách náboženského života v Horšovském Týně, dr. *Evy Richtrové* o situaci řeholnic deportovaných do internačního tábora na místě kláštera v Broumově, Mgr. *Jitky Křečkové* o konventu alžbětinek v Praze Na Slupi a konečně dr. *Věry Smolové* o Svaté Hoře u Příbramě po roce 1948.

Úvodní den konference pak byl zakončen diskusním setkáním, jehož účastníky byli kardinál *Dominik Duka*, arcibiskup pražský, Mons. *Jan Graubner*, arcibiskup olomoucký, *Daniel Ženatý*, synodní senior Českobratrské církve evangelické, *Tomáš Butta*, patriarcha Církve československé husitské, a *Tomáš Kraus*, tajemník Federace židovských obcí v ČR. Role moderátora se zhostil doc. *Jaroslav Šebek.* Více informací zde.

Z prvního odpoledního bloku konference Spoutané církve. Přednáší prof. Jiří Rajmund Tretera OP.
Foto Univerzita Palackého v Olomouci

Středeční dopoledne bylo zaměřeno především na jiná náboženská společenství než církev římskokatolickou. Moderoval je dr. *Daniel Doležal* ze Státního oblastního archivu v Praze. S přednáškou o dalších osudech tzv. církevních zákonů na českém území v letech 1949–2012 vystoupil P. doc. *Damián Němec* OP. Následovala přednáška prof. *Petra Šturáka* o situaci řeckokatolické církve v letech 1945–1950. Situací menších církví a náboženských společností se zabýval příspěvek Mgr. *Lenky Svobodové* „Věřící s pocitem vděčnosti oceňují náboženskou svobodu v našem státě a také rovnoprávnost církví.“ Vztahem státu a židovských obcí se zabývala doc. *Blanka Soukupová*. Dopolední blok uzavřel doc. *Pavel Milko*, který ve spolupráci s dr. *Daliborem Státníkem* připravil příspěvek o spoutaném československém pravoslaví.

Následující blok moderovala doc. *Jitka Jonová* z CMTF UPOL. Ústředním tématem byly převážně perzekuované osoby a perzekutoři. P. prof. *Martin Weis* otevřel tento blok připomenutím osobnosti biskupa Josefa Hloucha. Dr. *Vít Němec* poté referoval o dvou trestních stíháních biblisty Antonína Klevety. Dr. *Prokop Tomek* připomněl osobnost kněze Bruna Sklenovského a poté publicista Mgr. *Miloš Doležal* hovořil o komunisty dvakrát odsouzeném faráři Josefu Němcovi. Následovaly sondy do omezování výuky náboženství v Československu v 50. letech na příkladu kraje Gottwaldov (Zlín) a okresu Kroměříž od Mgr. *Jitky Fričové* a do nelehké pozice porubské farnosti v období komunismu od Mgr. *Jany Prchalové.* Perzekutorům byly věnovány příspěvky dr. *Františka Bártíka,* který promluvil o vyšetřovateli StB Ladislavu Máchovi a Mgr. *Lukáše Kopeckého,* který uzavřel blok výkladem o prokurátorovi JUDr. Karlu Čížkovi.

Poslední středeční blok, věnovaný spíše opomíjeným, ale přesto nezanedbatelným aspektům vývoje po přijetí tzv. církevních zákonů, moderovala dr. *Michaela Moravčíková* z Trnavské univerzity. Dr. *Karel Řeháček* se zmínil o existenčním zajištění farních hospodyň, Mgr. *Martin Pácha* se dotkl výuky náboženství v 50. letech 20. století, Mgr. *Ondřej Holub* se zaměřil na dialog mezi rakouskými komunisty a katolickou církví v 60. letech 20. století. Posledním příspěvkem bylo Zobrazení katolické církve v českém hraném filmu v druhé polovině 60. let 20. století od Mgr. *Terezie Hlaváčkové*. Nabitý středeční program pokračoval po přednáškách a diskusích prohlídkou Arcibiskupského paláce v Olomouci, místem internace arcibiskupa Josefa Karla Matochy.

Šestý blok konference ve čtvrtek dopoledne se nesl především ve znamení přesahů vymezeného tématu do současnosti. Moderování se ujala dr. *Věra Smolová* ze Státního oblastního archivu v Praze. Na úvod zazněla přednáška doc. *Jaroslava Šebka* o proměnách české církevní situace po roce 1989, na kterou navázala dr. *Michaela Moravčíková* s tématem Právo a náboženství na Slovensku po roce 1989. Dr. *František Neupauer* promluvil o významné události předznamenávající svobodnější časy, a sice „svíčkové manifestaci“ v Bratislavě v roce 1988. Poté Mgr. *Beata Kempná* referovala o Mons. Miloslavu Kliszovi a kněžské službě v době náboženské nesvobody. Poslední příspěvek bloku „Archiválie vzniklé z činnosti církevních institucí jako předmět znárodnění a restituce“ zazněl z úst archiváře Mgr. *Jiřího Smitky*. Konference byla uzavřena závěrečným shrnutím doc. *Jaroslava Šebka*, který ocenil hojnou účast přednášejících i hostů v auditoriu, bohatý program a zejména význam diskuse u kulatého stolu v první den konference.

Ondřej Bakeš

Naši postgraduální studenti na zahraničních stážích

V září 2019 odjeli na půlroční zahraniční stáž dva členové pracovního výboru Společnosti pro církevní právo, kteří jsou prezenčními doktorandy Katedry právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Jsou to:
JUDr. *Adam Csukás*, právník synodní rady Českobratrské církve evangelické, po dlouhá léta tajemník Společnosti pro církevní právo (2013–2018) a výkonný redaktor Revue církevního práva (2015–2018). V současné době je na stáži na Katolické univerzitě v Lovani (Leuven) v Belgii.
Mgr. *Jan Beránek*, vyšší soudní úředník Krajského soudu v Praze, knihovník a zástupce tajemníka Společnosti pro církevní právo (2017 až dosud). V současné době je na stáži na Vratislavské univerzitě (Uniwersytet Wrocławski) v Polsku.

Noví pracovníci vedení Společnosti pro církevní právo

Do pracovní činnosti ve vedení Společnosti pro církevní právo byli v minulém týdnu přijati členové Společnosti pro církevní právo a studenti Právnické fakulty Univerzity Karlovy *Jakub Nagy* z Hradištka u Prahy a *Štěpán Tretera* z Třebíče. Přejeme jim do jejich činnosti hodně elánu.

Brno: konference o ochraně nenarozeného života 17. října 2019

ICLic. Ing. Miroslav Kratochvíl srdečně zve na 8. ročník konference *Nejmenší z nás: právní ochrana osob před narozením*, která se uskuteční 17. října 2019 v Brně. Registrace na http://nejmensiznas.cz.

Seminář o právních záležitostech pro kněze a pracovníky duchovních správ se koná 22. října 2019 v Praze

Kněží a ostatní pracovníci duchovních správ mohou být v současné době v přívalu různých ohrožení a přemíry právních předpisů ze strany státu i církve pod značným tlakem a v nebezpečí stresu. Nabízí se skvělá pomoc, kterou Společnost pro církevní právo všem srdečně doporučuje.

Jde o jednorázový zvláštní seminář *Duchovní mezi paragrafy a kánony*, který vede JUDr. *Jakub Kříž*, Ph.D., přední pražský advokát a znalec církve, vyučující konfesního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Seminář se koná v prostorách České biskupské konference v Praze 6, Thákurova 3. Podrobnosti naleznete na této internetové adrese.

Gratulace členům Společnosti pro církevní právo

Mgr. *Marek Novák*, prezenční doktorand na Katedře právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy, složil dne 12. září 2019 na této fakultě rigorózní zkoušku a obhájil rigorózní práci na téma *Pojetí přírůstku a akcese podle římského práva a jejich proměny* a získal akademický titul doktor práv – JUDr.

Z nové literatury

HRDINA, Ignác Antonín, *P. Vladimír Matějka, kněz Královéhradecké diecéze*, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha, 2019, 224 s., ISBN 978-80-88009-12-2.

JAKUBČÍN, Pavol (ed.), *Skryté pôsobenie cirkví na Slovensku v rokoch 1948–1989*, Ústav pamäti národa, Bratislava, 2018, 347 s., ISBN 978-80-89335-85-5,
z obsahu:

BORZA, Petr, *Ilegálna činnosť gréckokatolíckych duchovných v Československu po roku 1950*, s. 9–23,
JINDRA, Martin, *Poválečná obnova Církve československé (husitské) na Slovensku*, s. 131–144,
RAČKO, Peter, *Nepovolené aktivity predstaviteľov evanjelickej cirkvi počas komunistického režimu*, s. 198–242.
VYBÍRALOVÁ, Eva, *Tajné svěcení kandidátů z Československa v Polsku*, s. 274–299.

Časopisy

Český bratr, Českobratrská církev evangelická, Praha, ISSN 1211-6793,
vol. 95, č. 1/2019,
z obsahu:

CSUKÁS, Adam, *Majetkové vyrovnání: Nikoliv restituce, nikoliv odluka*, s. 31–33.

Periodikum Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc vydává a elektronickou poštou rozesílá Společnost pro církevní právo, Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3. Redakční rada: P. prof. Jiří Rajmund Tretera OP, doc. Záboj Horák, Mgr. Jan Beránek, JUDr. Marek Novák, Jakub Nagy, Štěpán Tretera. Úprava fotografií: Antonín Krč. E-mail: spcp@prf.cuni.cz.
ISSN 2336-5595.